

Utgave
juli 2002

STUDIEPLAN

Basisemnegruppe *Kristendoms-, religions-
og livssynskunnskap (KRL)*
innenfor bachelorgraden

(30 studiepoeng)

INNLEDNING

Stortinget vedtok i 2001 å innføre en ny gradsstruktur for universiteter og høyskoler. Gradene cand.mag. og cand.philol. erstattes av de internasjonale gradene *bachelor* og *master*. I stedet for "fag" brukes nå betegnelsen "emnegruppe". Emnegruppene bygges opp av "moduler", som igjen kan settes sammen av kurs. Den gamle forskjellen mellom grunnfag og mellomfag erstattes av to forskjellige fordypningsnivå: 100- nivå svarer til tidligere grunnfag, mens 200-nivå svarer til tidligere mellomfag. 300-nivå uttrykker fordypningen innenfor en mastergrad, og svarer til det gamle hovedfagsnivået.

Omfanget av et studium ble tidligere målt i vekttall. 20 vekttall svarte til ett års studium. Innenfor de nye gradene regnes omfanget i studiepoeng. Ett års studium på heltid tilsvarer 60 studiepoeng.

Innføringen av nye grader forutsetter at det også tas i bruk arbeids- og vurderingsformer som i større grad aktiviserer studentene (jf. nedenfor).

Rammebestemmelser

Graden *bachelor* oppnås etter 3 års studium. Det vil si at kravet til omfang er 180 studiepoeng.

For å begynne på en disiplinbasert *mastergrad* må minst 80 poeng i bachelorgraden være hentet fra én emnegruppe. Minst 30 av de 80 poengene må være på 200-nivå.

Den foreliggende studieplanen er tilpasset rammekravene for en bachelorgrad og opptakskravene for en disiplinbasert mastergrad. Studieplanen tar også hensyn til den revisjonen av skolefaget KRL som ble gjennomført våren 2002.

Emnegruppen KRL i en bachelorgrad

Studieplanen er samlet sett en anbefalt plan for *emnegruppen KRL* innenfor bachelorgraden. Den legger vekt på å være skole- og yrkesrelevant. Sammen med examen philosophicum (exphil, 5 studiepoeng) skal planen ivareta hele fagfeltets bredde og integritet.

Planen omfatter til sammen 50 poeng på 100-nivå. Som en hovedregel kan moduler på 100-nivå byttes ut med tilsvarende moduler på samme nivå (for eksempel fra andre institusjoner). Planen omfatter dessuten 50 poeng på 200-nivå. Som en hovedregel kan også moduler på 200-nivå byttes ut med tilsvarende moduler på samme nivå.

Det er fullt mulig å ta mer enn 80 poeng KRL innenfor en bachelorgrad. Studiet kan suppleres med andre moduler fra kristendoms-, religions- eller livssynskunnskap, eller med moduler fra beslektede emnegrupper som for eksempel *Religion og estetikk*, eller fra teologistudiet.

Som opptak til en disiplinbasert mastergrad innenfor fagområdet KRL kreves det en godkjent emnegruppe i KRL på minst 80 poeng. Minst 30 poeng må være på 200-nivå.

KRL og teologistudiet

Samme eller tilsvarende emnegruppe i KRL inngår også som en del av teologistudiet (jf. studieplan for teologi). De tre første årene av teologistudiet oppfyller opptakskravene til en disiplinbasert mastergrad innenfor fagområdet KRL. På denne måten er KRL- og teologistudiet samordnet ved fakultetet.

KRL og exphil

Ett av emnene som inngår i fagfeltet KRL, dekkes i fakultetets studietilbud gjennom examen philosophicum (exphil). Det er emnet *Etikk og filosofi*. Derfor er dette emnet holdt utenfor studieplanen for KRL. Exphil er organisert som en selvstendig modul med egen studieplan.

Frittstående fagmoduler i en bachelor

En må ta basisemnegruppen for å få godkjent påbygning eller fordypning som emnegruppe i KRL. Ut fra den foreliggende studieplanen er det også mulig å velge frittstående fagmoduler. Moduler fra planen kan brukes til å øke bredden eller dybden i andre emnegrupper enn KRL, eller til å fylle opp med studiepoeng som måtte mangle innenfor en bachelorgrad.

Planens struktur

Studieplanen for emnegruppen KRL i bachelorgraden er bygd opp med en felles innledning og noen felles overordnede mål. Innenfor denne felles rammen er planen ordnet i to hoveddeler. Den ene delen gjelder moduler i emnegruppen KRL på 100-nivå, mens den andre delen gjelder moduler i emnegruppen KRL på 200-nivå.

Hver modul nummereres med et tresifret tall. *Første siffer* markerer fordypningsnivå: 1 står for 100-nivå, mens 2 står for 200-nivå. Som *andre siffer* markerer 0 at modulen er grunnleggende, mens 1 viser at modulen er en påbygning. Det *tredje sifferet* setter nummer på modulen: 1,2,3 osv. Det vil si at modul 102 er den andre grunnleggende modulen på 100-nivå, mens modul 213 er den tredje påbygningsmodulen (valgmodulen) på 200-nivå.

Pensumlitteraturen er satt under de enkelte modulene. Her formuleres også de konkrete *studiekravene* som må oppfylles for å få avsluttende mappevurdering (jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering).

Overordnede mål

Studiet av emnegruppen KRL innenfor bachelorgraden har noen *felles* overordnede mål. Disse målene er de samme for modulene på 100- og 200-nivå. I tillegg har modulene på 200-nivå noen spesifikke overordnede mål. Se de overordnede målene for basisemnegruppen, påbygningsstudiet og fordypningsstudiet (nedenfor).

Litteraturlistene:

* i margen betyr at artikkelen eller bokutdraget er del av kopisamling for basisemnegruppa. Kopisamlingen fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste.

L i margen betyr at boka eller heftet fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste

B.ASISEMNEGRUPPE (100-nivå)

Innledning

Basisemnegruppen utgjør 30 studiepoeng. Den gir både en innføring i KRL og et grunnlag for videre studium innenfor emnegruppen KRL.

Vektingen av de ulike fagkomponentene er i hovedsak i samsvar med vektingen innenfor skolefaget KRL.

Overordnede mål

Studiet av basisemnegruppen har som overordnede mål

- å gi grundig kunnskap om Bibelen og om kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- å gi kunnskap om andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- å gi grunnlag for faglig og didaktisk god undervisning
- å stimulere til en etisk grunnholdning i yrkesutøvelsen
- å stimulere til selvstendig innsats, kritisk vurdering og til en integrert faglig helhetsforståelse
- å gi grunnlag for videre studier i kristendoms kunnskap, religionskunnskap, livssynskunnskap og teologi

Mål og innhold

I basisemnegruppen søkes de overordnede målene realisert ved at studentene arbeider med tre forskjellige moduler, hver på 10 studiepoeng. Modulene betegnes som KRL101, KRL102 og KRL103. Disiplin-, emne- og poengfordeling innenfor modulene framgår i hovedsak av følgende tabell.

Det viktigste unntaket gjelder etikk, som på forskjellige måter er integrert i modulene KRL101 og KRL102. Emnet *Etikk og filosofi* dekkes gjennom ex.phil., og er derfor holdt utenfor KRL-modulene.

MODULER	DELER	POENG
KRL101	A. Bibelfag (GT og NT)	8
	B. Didaktikk	2
KRL102	A. Kristendommens historie	5
	B. Kristen livstolkning i dag	5
KRL103	A. Livstolkningsteori	1
	B. Religionsvitenskap	6,5
	C. Livssynskunnskap	2,5

Modul KRL101 – Bibelfag og didaktikk

Modul KRL101 er organisert i to deler: A. *Bibelfag* (8 studiepoeng), med lik vekt på Det gamle og Det nye testamente, og B. *Fagdidaktikk* (2 studiepoeng).

Studiekrav

(Jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering).

For å få mappevurdering av modulen må den enkelte student

- være organisert og delta i en basisgruppe (jf. nedenfor, s.10)
- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for modulen (jf. nedenfor, s.11)
- bestå en skriftlig prøve i bibelkunnskap med karakteren bestått/ikke bestått. Ved ikke bestått kan studenten gå opp til ny prøve én gang i samme semester
- skrive tre mindre oppgaver innen gitte frister,
  - én fra Det gamle testamente eller fra Bibelen som helhet
  - én fra Det nye testamente eller fra Bibelen som helhet
  - én fra fagdidaktikk
- bestå en skriftlig modulprøve på 45-60 minutter. Karakteren er bestått/ikke bestått. Ved ikke bestått kan studenten gå opp til ny prøve én gang i samme semester
- delta i vurdering av studietilbudene

A. Bibelfag

Studiet av Det gamle (GT) og Det nye testamente (NT) presenterer og drøfter de bibelske skrifter, deres tilblivelse, innhold samt deres bruk og betydning. Fagene rommer tradisjonelt språk (hebraisk og gresk), innledningsvitenskap, historisk bakgrunn, bibelteologi, tekstanalyse samt tekst- og kanonhistorie.

I basismenegruppen studeres bibelfag med særlig vekt på bibelkunnskap, innledningsvitenskap, historie, og tekst- og kanonhistorie.

Studiet av Det gamle og Det nye testamente har som felles mål å gi

- kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten, til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen og til hvordan Bibelen gir hjelp til livstolkning
- kjennskap til Bibelens tekst- og kanonhistorie, til hovedtrekk i Bibelens historie i Norge og til aktuell oversettelsesproblematikk

LITTERATUR

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 19-64, 385-470

- * Myhre, Klara: "'Guds barnet klager ei?'" Salmene i Det gamle testamente og i kristendomsundervisningen" i *Veiviser til verdier : fagdidaktiske artikler om Bibelen i grunnskolen / redaktør Axel Smith, Hans Kvalbein og Brynjar Haraldsø*. [Oslo]: MF-bok : Verbum forlag, 1992, s. 113-128

Skarsaune, Oskar: "Et utvalg" i *Da Skriften ble åpnet : den første kristne tolkning av Det gamle testamente*. Oslo: Den norske israelsmisjon/Nye Luther, 1987, s. 57-107

Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler, nedenfor s. 14.

Studiet av Det gamle testamente skal gi

- bibelkunnskap: oversikt over innholdet i 1. Mosebok, 2. Mosebok 1–32, 5. Mosebok, Josva 1–8 og 23–24, Dommerne 1–8, 1.–2. Samuelsbok, 1. Kongebok, 2. Kongebok 1–5 og 15–25, Rut, Salme 1–41 og 110–150, Amos og Jona
- kjennskap til sjangerspørsmålet knyttet til GTs historieverk, historiske noveller, poetiske bøker og profetbøker
- god kunnskap om 1. Mosebok, Salmenes bok og Jesajaboken
- oversikt over Israels historie i gammeltestamentlig tid og metodiske problemer knyttet til en slik historie
- kjennskap til utvalgte emner fra gammeltestamentlig teologi

LITTERATUR

Anførte skrifter fra *Bibelen*.

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 69-118, 138-151

Stordalen, Terje, Kåre Berge, Arvid Tångberg og Magnar Kartveit: "Et utvalg" i *Det Gamle testamentet : analyse av tekstar i utval.* 2. utg. / redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2000, s. 25-35, 73-81, 148-152, 231-241, 256-259, 315-320

- * Albrektson, Bertil og Helmer Ringgren: "Bibelteologiska grundbegrepp" i *En bok om Gamla testamentet*. 5. omarb. oppl. Malmö: Gleerup, 1992, s. 85-103
  - * Lindström, Fredrik: "De bibelske salmer som bibelsk teologi" i *Bibelsk teologi* / redaktør Sigfred Pedersen. Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2000, s. 75-96
  - * Skjeggstad, Marit: "Israels historie" i *Norsk teologisk tidsskrift* 97, no. 4 (1996), s. 204-218.
  - * Tångberg, Arvid: "Israels tilblivelse : fra diskusjonen om Israels eldste historie i nyere forskning" i *Midtøsten forum* 9, no. 1 (1995), s. 30-32.
- Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler, nedenfor s. 14.

Studiet av Det nye testamentet skal gi

- bibelkunnskap: oversikt over innholdet i Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Johannesevangeliet, Apostlenes gjerninger, Romerbrevet, 1 Korinterbrev, Hebreerbrevet og Johannes' åpenbaring
- kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- kjennskap til sjangerspørsmålet knyttet til evangeliene, Apostlenes gjerninger, brevene og Johannes' åpenbaring
- god kunnskap om Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Johannesevangeliet og Romerbrevet
- kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- kjennskap til Jesu liv og historiske problemer knyttet til dette
- oversikt over kristendommens eldste historie

LITTERATUR

Anførte tekster fra *Bibelen*.

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 176-200, 211-299, 342-348, 368-382

Sandnes, Karl Olav og Oskar Skarsaune: *Mannen som ble Messias*. [Oslo]:
Undervisningsredaksjonen NRK, 2000.
Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler, nedenfor s.14.

B. Fagdidaktikk

Fagdidaktikken arbeider med undervisningsspørsmål i skole og kirke i spenningen mellom teori og praksis.

Studiet av fagdidaktikk skal gi

- god kunnskap om bakgrunnen og grunnlaget for KRL-faget
- god kunnskap om KRL-fagets hovedoppgaver
- kjennskap til lærerrollen og til et kristent syn på barnet
- god kunnskap om utvalgte didaktiske spørsmål
- kjennskap til den kristne elementærundervisningens innhold

LITTERATUR

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 1-3 og 5-11" i *Fag, identitet og fortelling : didaktikk til kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-217

Modul KRL102 – Kristen tro og livstolkning

Modul KRL102 er organisert i to deler: A. *Kristendommens historie* (5 studiepoeng) og B. *Kristen livstolkning i dag* (5 studiepoeng). Modulene handler om kristendommen som livstolkning i historien og i dag.

Studiekrav

(jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering).

For å få mappevurdering av modulen må den enkelte student

- være organisert og delta i en basisgruppe (jf. nedenfor, s.10)
- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for modulen (jf. nedenfor, s.11)
- skrive tre mindre oppgaver innen gitte frister,
  - én fra kristendommens historie
  - én fra kristen livstolkning i dag: troslære
  - én fra kristen livstolkning i dag: etikkÉn av oppgavene i denne modulen eller i modul KRL103 skal ha et overgripende tverrfaglig perspektiv
- bestå en skriftlig modulprøve fra pensum på 45-60 minutter. Karakteren er bestått/ikke bestått. Ved ikke bestått kan studenten gå opp til ny prøve én gang i samme semester
- delta i vurdering av studietilbudene

A. Kristendommens historie

Studiet av kristendommens historie (KH) omfatter hovedtrekk av den kristne kirkes historie fra begynnelsen til våre dager, norsk kirkehistorie og konfesjonskunnskap. KH er et historisk fag som drøfter og fremstiller kristendommens utbredelse, de historiske prosesser i kirkens institusjoner, kirkens praksis (som liturgi, misjon og diakoni), teologi og tros- og fromhetsliv, gjerne under perspektivet bibelens virkningshistorie. Faget omfatter også kirkens historiske

forhold til samfunn og kultur, og hvilken virkning kristendommen har hatt i de troendes liv og levnet.

I denne modulen omfatter studiet historien om den kristne kirkes opprinnelse, kristendommens historie i Europa til og med reformasjonen og norsk kirkehistorie fram til ca.1940. Det legges vekt på studiet av kristen tro, fromhet og livstolkning og deres uttrykk i kirkelig praksis, kunst og arkitektur.

Studiet av kristendommens historie skal gi

- kjennskap til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning gjennom tidene
- oversikt over viktige utviklingslinjer i kristendommen historie i Europa til og med reformasjonen
- kjennskap til de ulike perioder av kirkens og kristendommens historie i Norge fram til ca. 1940
- oversikt over uttrykk for kristen tro, fromhet og livstolkning i disse periodene i salmer, kunst og arkitektur
- evne til å redegjøre for og drøfte et historisk forløp

LITTERATUR

Haraldsø, Brynjar: "Et utvalg" i *Kirke og misjon gjennom 2000 år : allmenn kirke- og misjonshistorie*. Oslo: Lunde, 1997, s. 13-26, 28-30, 35-45, 47, 49-66, 69-71, 77-90, 91-120, 127-143, 149-183

Oftestad, Bernt T., Jan Schumacher og Tarald Rasmussen: "Et utvalg" i *Norsk kirkehistorie*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1993, s. 13-53, 62-80, 90-263

Danbolt, Gunnar og Mabel Kjerschow: "Et utvalg" i *Billedspor : kunst- og kulturhistorie*, vol. 1. Vollen: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149

"Salme nr.: 1, 45, 59, 172, 222, 322, 487, 492, 518, 641, 741, 780" i *Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1985 eller senere opplag, s. ikke angitt

"Salme nr.: 40" i *Salmer 1997 : tillegg til Norsk salmebok*. [Oslo]: Verbum, 1997 eller senere opplag, s. ikke angitt

B. Kristen livstolkning i dag

Kristen livstolkning i dag skal bidra til å framstille og drøfte den kristne tro slik at den kan bli relevant for mennesker i dag.

I basisemnegruppen omfatter *Kristen livstolkning i dag* et studium av kristen dogmatikk og etikk. Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og god kunnskap om noen sentrale tema i kristen tro og etikk. Studiet skal også gi kjennskap til sammenhengen mellom etikk, religion og livssyn, og til etiske og trosmessige forskjeller mellom kristendommen og andre religioner og livssyn. Studentene skal utvikle evnen til å sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål.

Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i de oldkirkelige trosbekjennelsene og i Luthers lille katekisme. De skal også arbeide med nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

Studiet av kristen livstolkning i dag skal gi

- kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- god kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikken, om det kristne gudsbilde og om kristen forståelse av allmenn og spesiell åpenbaring, skapelse og frelse, kristendommen og religionene
- god kunnskap om skapelsesteologi og menneskesyn
- kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og om forholdet mellom kristen og annen etikk
- kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- god kunnskap om politisk etikk.

LITTERATUR

Dogmatikk som kristen livstolkning

- Brunvoll, Arve: "De oldkirkelige trosbekjennelsene" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 17-31 (Finnes også i "Konkordieboken") eller
- "De oldkirkelige trosbekjennelsene" i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter / redaktør Jens Olav Mæland*. Oslo: Lunde, 1985 eller senere opplag., s. 15-21 (Finnes også i "Den norske kirkes bekjennelsesskrifter")
- Brunvoll, Arve: "Luthers lille katekisme" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 98-148 (Finnes også i "Konkordieboken") eller
- "Luthers lille katekisme" i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter / redaktør Jens Olav Mæland*. Oslo: Lunde, 1985 eller senere opplag, s. 277-295 (Finnes også i "Den norske kirkes bekjennelsesskrifter")
- Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 37-71
- Henriksen, Jan-Olav: "Et utvalg" i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 15-141
- "Salme nr.: 104, 196" i *Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1985 eller senere opplag, s. ikke angitt
- "Salme nr.: 2, 22, 41, 45, 113" i *Salmer 1997 : tillegg til Norsk salmebok*. [Oslo]: Verbum, 1997 eller senere opplag, s. ikke angitt

Etikk som kristen livstolkning

- Brunvoll, Arve: "De oldkirkelige trosbekjennelsene" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 17-31 (Finnes også i "Konkordieboken")
- Brunvoll, Arve: "Luthers lille katekisme" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 98-148 (Finnes også i "Konkordieboken")
- Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 75-90
- Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. [2. utg.]. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 19-26, 48-141, 267-288

Modul KRL103 – Religionsvitenskap, livssynskunnskap, livstolkning

Modul KRL103 er organisert i tre deler: *A. Livstolkningsteori (1 studiepoeng)*, *B. Religionsvitenskap (6,5 studiepoeng)* og *C. Livssynskunnskap (2,5 studiepoeng)*.

Studiekrav

(jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering).

For å få mappevurdering av modulen må den enkelte student

- være organisert og delta i en basisgruppe (jf. nedenfor, s.10)
  - delta på minst 75 % av seminarsamlingene for modulen (jf. nedenfor, s.11)
  - skrive tre mindre oppgaver innen gitte frister,
    - én øvingsoppgave fra livstolkningsteori
    - én fra religionsvitenskap
    - én fra livssynskunnskap
- Én av oppgavene i denne modulen eller i modul KRL102 skal ha et overgripende tverrfaglig perspektiv
- skrive et kort refleksjonsnotat (ca.1 side) knyttet til en ekskursjon til moske, synagoge eller lignende
  - bestå en skriftlig modulprøve fra pensum på 45-60 minutter. Karakteren er bestått/ikke bestått. Ved ikke bestått kan studenten gå opp til ny prøve én gang i samme semester
  - delta i vurdering av studietilbudene

A. Livstolkningsteori

Innenfor modul KRL103 skal studiet av livstolkningsteori bidra til et perspektiv på religions- og livssynsstudiet. Studiet av livstolkningsteori skal dessuten bidra til et overgripende, tverrfaglig perspektiv på modulene på 100-nivå. Studiet skal være med på å vise hvordan de forskjellige modulene kan knyttes sammen ut fra livstolkning som et samlet perspektiv: Arbeidet med livstolkningsteori skal gi et grunnlag for å forstå Bibelen, kristendommen, andre religioner og livssyn, etikk og filosofi som ulike former for livstolkning. Livstolkning som teoretisk perspektivet skal konkretiseres og brukes innenfor de andre delene av basisemnegruppen.

Studiet av livstolkningsteori skal gi

- kjennskap til et teoretiske grunnlag for å tale om kristendommen og andre religioner og livssyn som livstolkning
- evne til å bruke livstolkningsteori i møte med materiale fra Bibelen, kristendommen og andre religioner og livssyn

LITTERATUR

- L Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, no. 6 (1996), s. 235-273.

B. Religionsvitenskap

Religionsvitenskap gir en beskrivelse av religionenes historie fram til i dag og beskriver deres særpreget når det gjelder tro, kultus og plass i dagens samfunn.

I basisemnegruppen blir det lagt vekt på å forstå de enkelte religionene i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. Videre skal studiet gi en viss generell forståelse av fenomenet religion og av menneskers religiøsitet og søken etter mening.

Studentene skal tilegne seg god kunnskap om de store verdensreligionene, og arbeide med hvordan religioner kan forstås som livstolkninger.

Studiet av religionsvitenskap skal gi

- god kunnskap om hinduisme, buddhisme, jødedom og islam
- kjennskap til disse religionene i Norge i dag

LITTERATUR

Rian, Dagfinn og Levi Geir Eidhamar: "Et utvalg" i *Jødedommen og islam*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 16-101, 123-219

Jacobsen, Knut A. og Notto R. Thelle: "Et utvalg" i *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 37-131, 177-266, 305-316

Vogt, Kari, Dagfinn Rian og Knut A. Jacobsen: "Et utvalg" i *Verdensreligioner i Norge* / redaktør Knut A. Jacobsen. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 44-69, 87-122, 138-163, 188-209

C. Livssynskunnskap

Livssynskunnskap gir bl.a. en beskrivelse av ulike livssyn og deres historiske bakgrunn.

I basisemnegruppen blir det lagt vekt på å forstå ulike livssyn i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i norsk sammenheng. Videre skal studiet gi forståelse av fenomenet livssyn og av menneskers søking etter mening.

Studiet skal gi kjennskap til innledende spørsmål knyttet til studiet av livssyn, bl.a. til forholdet mellom begrepene livssyn og livstolkning (jf. modul KRL102 A:

Livstolkningsteori), og til den historiske bakgrunnen for dagens livssynsmangfold. Studentene skal tilegne seg kunnskap om utvalgte livssyn og deres historiske bakgrunn, og arbeide med hvordan ulike livssyn kan forstås som livstolkninger.

Studiet av livssynskunnskap skal gi

- kjennskap til hva et livssyn er, til forholdet mellom begrepene religion, livssyn og livstolkning, og til religionenes og livssynenes betydning for kultur og samfunn
- kjennskap til den historiske bakgrunnen for livssynsmangfoldet
- god kunnskap om humanisme og naturalisme som livssyn/livstolkninger
- kjennskap til human-etikk og til Human-Etisk Forbund
- kjennskap til marxisme, nazisme, feminisme og økosofi som livssyn/livstolkninger
- kjennskap til dikt eller sanger som uttrykker livssyn

LITTERATUR

Hegstad, Harald: *En artikkel om religionenes og livssynenes funksjon i kultur og samfunn*. Oslo, 2002 (Kommer høsten 2002).

Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 9-50, 107-174

- L Human-Etisk Forbund: *Humanisme : et livssyn*. Oslo: Human-etisk forbund, [199?].
- * Hauge, Astri: *Feminisme : livssyn eller politisk ideologi?* [Oslo]: Det Teologiske Menighetsfakultet, 1997.
- * Næss, Arne: "Økosofi T" i *Økologi, økofilosofi* / redaktør Arne Vinje og Paul Hofseth. [Oslo]: Gyldendal, 1975, s. 150-163
- Cranner, Alf: "Din tanke er fri" i *Treklang : med noter og besifring*. 4. utg. / redaktør Øivin Sønnesyn. Oslo: Norges KFUK-KFUM ; i samarbeid med Norsk Musikkforl., 1997, s. 151
- Pottier, Eugene: "Internasjonalen" i *Vi synger : arbeiderbevegelsens sangbok*. [Oslo]: Tiden : Arbeidernes opplysningsforbund, 1974, s. 132
- Preus, Anne Grete: "Vrimmel" i *Vrimmel*. Oslo: Warner Music Norway, 1996,

Organisering og arbeidsformer

Organisering, arbeidsformer og vurdering skal bidra til at studentene fra første stund og gjennom hele studiet får en aktiv læringsprosess.

Organisering

Som hovedregel blir studentene organisert i faste grupper.

- *Basisgruppene* er arbeidsgrupper som består av 4-6 studenter. Disse gruppene vil ha flere funksjoner. De skal være et sted for å skrive og diskutere oppgaver, men kan også brukes til kollokvering ved lesing av pensum, til å "summe" i forbindelse med seminar og forelesninger, osv.
- *Seminargruppene* omfatter 4-6 basisgrupper, det vil si 20-28 studenter, og ledes av en eller flere lærere. Seminargruppene brukes til undervisning, til veiledning i oppgaveskriving, og til å presentere og drøfte oppgaver og framlegg fra studentene.
- *Storgruppen* er en samling av seminargruppene, og omfatter et helt kull. Her blir det gitt felles undervisning, særlig i form av forelesninger.

Basis- og seminargruppene settes opp av undervisningsadministrasjonen. Informasjon om gruppene gis ved semesterstart.

Arbeidsformer

Denne organiseringen legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, seminar hvor studentene har framlegg og får undervisning og veiledning, og forelesninger i storgruppe.

Som ressursbok om arbeidsmåter i studiet brukes: Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000.

Studiekraft

For å få mappevurdering må studentene oppfylle de studiekraftene som er fastsatt for de enkelte modulene. Studiekraftene gjelder bl.a. prøver, oppgaveskriving og fram møte på seminar. Oppgaver og andre studiekraft skal dokumenteres og legges i en *samlemappe*.

Samlemappen skal inneholde

- tre oppgaver fra hver modul i basisemnegruppen, levert innen fastsatte frister. Én av oppgavene skal ha et overgripende tverrfaglig perspektiv

- bekreftelse på at en har bestått en skriftlig prøve i bibelkunnskap
- bekreftelse på at en har deltatt ved minst 75% av seminarene for hver modul
- bekreftelse på at en har bestått en skriftlig prøve på 45-60 minutter i hver modul
- et kort refleksjonsnotat (ca.1 side) knyttet til en ekskursjon til moske, synagoge eller lignende
- bekreftelse på at en har deltatt i vurdering av studietilbudene

Nærmere orientering om studiekravene blir gitt i seminarene. Studenter som ikke oppfyller studiekravene innen gjeldende frister, får ikke mappevurdering. Disse blir overført til avsluttende skriftlig eksamen.

For studenter som bare vil ta enkeltmoduler, tilpasses studiekravene.

Vurdering

Det vil foregå en fortløpende vurdering av studentene og deres studieinnsats, men også av studietilbudene: av undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv.

I den avsluttende formelle vurderingen av studentene brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

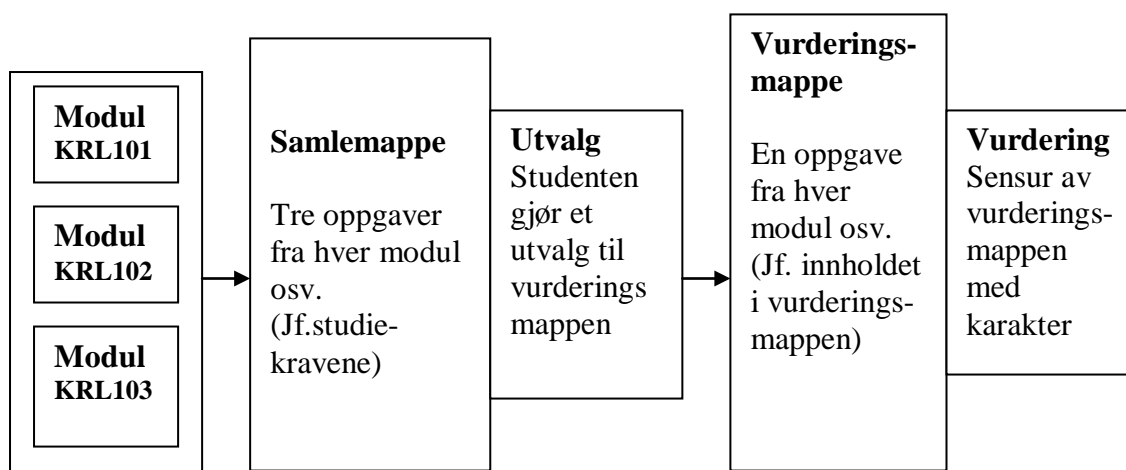
Vurderingskriterier

Den avsluttende vurderingen tar sikte på å prøve studentenes evne til å gjøre rede for relevant fagstoff på en selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger.

Mappevurdering

Når studiekravene er oppfylt, blir den avsluttende vurderingen gjennomført som mappevurdering. Innen fastsatt tid skal hver student levere en *vurderingsmappe*. Endelig karakter fastsettes på grunnlag av arbeidene i vurderingsmappen, ut fra en samlet vurdering.

Mappevurderingen er organisert etter denne modellen:

For hele basisemnegruppen skal vurderingsmappen inneholde

- bekreftelse på at samlemappen er godkjent

- tre av oppgavene fra samlemappen, én fra hver modul. Én av oppgavene skal ha et overgripende tverrfaglig perspektiv
- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (inntil 1000 ord) som begrunner utvalget av oppgaver i vurderingsmappen

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultetet én oppgave som skal legges i vurderingsmappen. Studentene velger ut de to andre oppgavene. Studentene velger de oppgavene som de selv mener er de beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgaver.

Opgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen 14 dager. Den reviderte mappen kan da ikke få bedre karakter enn D.

For studenter som bare skal ta enkeltmoduler, tilpasses kravene til vurderingsmappen.

Vurdering med avsluttende skriftlig eksamen

Studenter som av ulike grunner ikke oppfyller studiekravene, går opp til en avsluttende skriftlig eksamen på 8 timer. Studentene kan få en eller to oppgaver. Det avgjøres fra gang til gang hvor mye hver oppgave teller. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått.

Se også vedlegg 2: Godkjente hjelpemidler til avsluttende skriftlig eksamen på 100-nivå, nedenfor s.14.

Retten til plass i basisgruppe og seminargruppe gjelder bare for studenter som fortløpende oppfyller studiekravene for mappevurdering. Andre studenter henvises til forelesninger og selvstudium, og anbefales å organisere egne kollokviegrupper.

Avsluttende skriftlig eksamen tilpasses for studenter som bare vil ta eksamen i enkeltmoduler.

Vurdering av studietilbudene

Både studenter og lærere skal være med på å vurdere studietilbudene. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

VEDLEGG 1:

Bibelutgaver og hjelpemidler

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

GTs apokryfer:

Det gamle testaments apokryfiske bøker, Oslo: Bibelselskapet 1988. Finnes også i enkelte utgaver av NO 78/85 fra 1993 og senere.

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbøker:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, til NO 78/85 bokmål

G. Johnstad: *Navn i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1983, til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord: Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

VEDLEGG 2:

Godkjente hjelpemidler til avsluttende skriftlig eksamen på 100-nivå

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Tilsvarende internasjonale utgaver kan godkjennes av studieadministrasjonen etter søknad. Før eksamen skal tillegg som ordforklaringer og tidstabell være klippet bort eller forsvarlig plombert.

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord. Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

To av de nevnte bibelutgaver samt synopsen lånes ut. Bibelordbøker og eventuelt andre bibelutgaver må studentene selv bringe med på eksamen. Hjelpemidler skal være helt uten understrekninger og notater.